

Akavan Erityisalojen eduskuntavaaliteemat 2027

**AKAVAN
ERITYISALAT**

Työelämä ihmisen ehdoilla

Akavan Erityisalat on monialainen, 19 jäsenyhdistyksen muodostama kattojärjestö. Jäsenemme työskentelevät kulttuurin, hallinnon, viestinnän ja hyvinvoinnin aloilla asiantuntija- ja esihenkilötehtävissä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Meille on yhteistä vahva usko yhteistyöhön: kestävää ja inhimillistä työelämää rakennetaan yhdessä.

Eduskuntavaalitavoittemme kiteytyvät neljään kokonaisuuteen: turva, ilo ja luovuus jokaisen työelämään, kulttuuri ja koulutus elinvoiman moottoreiksi, humanistinen osaaminen voimavaraksi sekä hyvä hallinto Suomen menestystekijäksi.

Työelämä on murroksessa. Tekoäly, työn digitalisointuminen, alustatalous ja monet muut aikamme ilmiöt haastavat myös työelämän totuttuja tapoja ja rakenteita. Tämä lisää epävarmuutta ja kuormitusta erityisesti asiantuntija- ja esihenkilötyössä.

Haluamme uudistaa työelämän käytäntöjä ja pelisääntöjä vastaamaan muuttuvaa todellisuutta. Pidämme kiinni työehtosopimusten yleissitovuudesta ja edistämme sopimista myös aloilla, joilla sitä ei vielä ole. Näin rakennamme työelämää, joka toimii ihmisen ehdoilla – turvaa, iloa ja luovuutta vahvistaen.

Suomi ja suomalainen työelämä tarvitsevat kehityäkseen myös humanististen alojen osaajia. Ihmistieteellinen asiantuntemus on aivan välttämätöntä, kun etsitään ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Uskomme, että Suomen menestys rakentuu jatkossakin yhteistyön ja luottamuksen sekä korkean osaamisen, hyvän hallinnon ja monipuolisen kulttuurin varaan rakentuvalle perustalla. Toivomme, että tästä perustuksesta huolehditaan myös tulevalta hallituskaudella.

Kysy lisää vaalitavoitteistamme.
Yhteyshenkilösi Akavan Erityisaloissa:

Olli Kaure
Toiminnanjohtaja
P. 040 594 4063
olli.kaure@akavanerityisalat.fi

Mikael Palola
Johtaja, työmarkkina- ja yhteiskuntasuhteet
P. 044 459 8561
mikael.palola@akavanerityisalat.fi

Henrietta Aarnikoivu
Johtaja, järjestö- ja jäsenpalvelut
P. 050 467 6222
henrietta.aarnikoivu@akavanerityisalat.fi

**Eduskuntavaalien vaalipäivä
on 18.4.2027**

Akavan Erityisalojen eduskuntavaaliteemat 2027

Turva, ilo ja luovuus jokaisen työelämään	4
Kulttuuri ja koulutus elinvoiman moottoreiksi	6
Humanistinen osaaminen voimavaraksi.....	8
Hyvä hallinto Suomen menestystekijäksi	10

Turva, ilo ja luovuus jokaisen työelämään

Ratkaisumme:

- Parannetaan määräaikaisten työntekijöiden asemaa. Määräaikaisuudelle on oltava peruste, vaikka työsuhteen kesto olisi alle vuoden. Tämä ehkäisee myös raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Tuetaan työelämän tasa-arvoa myös toteuttamalla kunnianhimoisesti palkka-avoimuusdirektiivin tuomat velvoitteet.
- Parannetaan henkilöperusteista irtisanomissuojaa. Korotetaan korvauksia perusteettomasta työsuhteen päättämisestä. Taataan perhevapaalta palaa-ville korotettu irtisanomissuoja.
- Palautetaan työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus. Ammattiliiton jäsenyys tuo jäsenelle turvaa sekä tukea kouluttautumiseen ja työllistymiseen. Työmarkkinoille laaja ammattiliittoihin järjestäytyminen tuo vakautta ja tasapainoa.
- Korjataan TE24-uudistuksen valuviat. TE24-uudistuksessa työllisyyspalvelut siirtyivät valtiolta kuntien muodostamien työllisyysalueiden järjestämisvastuulle. Nostetaan työllisyyspalvelujen resurssit tarvetta vastaavalle tasolle.

- Palautetaan työttömyysturvan suojaosa eli mahdollistetaan pienimuotoinen palkkatyö työttömyysaikana ilman työttömyyspäivärahan menettämistä. Työttömyysturvan on tuettava myös palkkatyön, yrittäjyyden ja muiden tulomuotojen yhteensovittamista.
- Uudistetaan työmarkkinamallia niin, että valtakunnansovittelijalla on mahdollisuus esittää sektoreitten ja sopimusalojen erityiskysymyksiin ratkaisuja, jotka poikkeavat ns. vientimallin raamista. Perustetaan valtakunnansovittelijan toimiston yhteyteen tutkimusyksikkö luomaan taloudellinen tilannekuva yhteisen tarkastelun pohjaksi.
- Turvataan työntekijöiden oikeusturva säilyttämällä itsenäisen, poliittisesti riippumattoman ja riittävän erityisosaamisen omaavan yhteistoiminta-asiamiehen virka.
- Uudistetaan työturvallisuuslainsäädäntöä vastaamaan yhä intensiivisemmän ja sirpaleisemmän asiantuntijatyön kuormitushaasteisiin. Parannetaan työntekijöiden digiturvallisuutta ja vastataan kehittyvän tekoälyn tuomiin haasteisiin.
- Kehitetään vuorotteluvapaalle korvaava järjestelmä tukemaan työntekijöiden hyvinvointia, työurien pidentämistä, hoivavastuun kantamista ja toisaalta esimerkiksi nuorten pääsyä työelämään.

Perustelumme:

- Naisvaltaisen, usein alipalkatun jäsenistömme ahdinko kaikilla työnantajasektoreilla on kasvanut. Syinä ovat "silpputyöurien" ja työelämän epävarmuuden sekä työttömyyden kasvu. Näitä ovat lisänneet myös julkisten alojen ja kolmannen sektorin rahoitusleikkaukset ja mm. alustatyön lisääntyminen.
- Nykyisen hallitusohjelman heikennykset sekä työ-suhde- että sosiaaliturvaan ovat lisänneet merkittävästi suomalaisen yhteiskunnan ja työelämän turvallisuutta – ja myös toivottomuuden kokemuksia.
- Jäsenistöämme – asiantuntijoita ja esihenkilöitä – koskevan työelämä tutkimuksen tulokset kuormituksesta ja työuupumuksesta luovat kuvan osin hallitsemattomasta työelämästä, joka voi kuluttaa yksilön voimat loppuun lyhyessä ajassa.
- Psykologinen turvallisuuden tunne lisää työntekijöiden sitoutumista, tuottavuutta ja innovatiivisuutta. Turvattomuus lamaannuttaa ilon ja yhteisöllisyyden työpaikoilla.
- Turvattomuus heijastuu myös suomalaisiin kuluttajiin ja kansalaisina: perheenisäystä tai kodin hankintoja lykätään; nuorten pahoinvointi lisääntyy, kun työelämään mukaan pääsy viivästyy.
- Lisääntynyt työuupumus haastaa koko yhteiskunnan. Ehkäisemällä työkyvyttömyyttä paitsi lisätään tuottavuutta ja hyvinvointia, myös säästetään kustannuksissa.

Kuva: iStock/snik2016

Kulttuuri ja koulutus elinvoiman moottoreiksi

Ratkaisumme:

- Taataan riittävä julkinen rahoitus laadukkaille kulttuuri-, kirjasto- ja museopalveluille. Nostetaan kulttuurin osuus valtion talousarviossa yhteen prosenttiin.
- Nostetaan ymmärrystä kulttuurin voimasta rakentaa yhteisöllisyyttä, henkistä resilienssiä ja kriisinkestävyyttä. Kulttuuri on osa kokonaisturvallisuutta.
- Panostetaan kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoon. Vuonna 2025 hyväksytty selonteko edellyttää, että kulttuuripolitiikan tulee tehdä Suomesta kestävämpi, sivistyneempi ja demokraattisempi.
- Vaalitaan kulttuurin, kirjastojen ja museoiden tarjonnan vapautta sekä näillä aloilla palveluja tuottavien asiantuntijoiden työoloja ja mahdollisuutta työskennellä ammattieettisesti. Estetään poliittisilta tai yksityisiltä tahoilta tuleva epäasiallinen ohjaus. Tämä on osa demokratian puolustamista maailmassa, jossa autoritaariset hallinnot saavat yhä enemmän jalansijaa.
- Vahvistetaan korkeakoulujen julkista rahoitustasoa ja mahdollistetaan laadukas, vaikuttava ja vapaa opetus ja tutkimus. Nostetaan laatu korkeakoulujen ohjaukriteeriksi määrällisten tulosten rinnalle.
- Uudistetaan ammattikorkeakoululujen tutkintoniimikkeitä niin, että ne tukisivat paremmin laadullista työllistymistä.
- Vahvistetaan ammattikoulujen rahoitusta, jotta opetus on laadukasta ja tarjoaa ammattikouluista valmistuville myös paremmat valmiudet hakeutua korkeakoulutukseen.

- Vahvistetaan opiskelijoiden tulevaisuususkoa ja tunnistetaan uupumisriskit. Huolehditaan opiskelijoiden toimeentulosta ja riittävistä tukipalveluista oppilaitoksissa. Tuetaan myönteistä ja sujuvaa siirtymistä työelämään vahvistamalla työelämävalmiuksia opintojen osana.
- Tuetaan jatkuvaa oppimista. Parannetaan työttömien mahdollisuuksia kehittää osaamistaan työttömyysaikana. Parannetaan määräaikaisissa työsuhteissa toimivien oppimismahdollisuuksia työsuhteen aikana. Kehitetään aikuiskoulutustuelle korvaava järjestelmä.
- Luodaan selkeät suomen kielen oppimista tukevat polut maahan muuttaneiden kansainvälisten osaajien siirtymiseksi työelämään.
- Selvitetään tekoälyn rakenteellisia vaikutuksia työelämään ja koulutustarpeisiin.
- Kulttuuri-, kirjasto- ja museoalat ovat merkittäviä elinvoimatekijöitä: ne tekevät osaltaan maastamme kiinnostavan asuinpaikan ja matkailukohteen. Kulttuurialaan panostaminen on suuri mahdollisuus myös maamme palveluviennin kasvattamisen näkökulmasta.
- Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus nuorisista on Suomessa OECD-maiden keskiarvoa matalampi. Jotta Suomi voisi menestyä, koulutustason nostoon on panostettava.
- Riittävä, kattava ja ennakoitava julkinen rahoitus sekä laadun painottuminen mittareissa turvaavat laajalaisesti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatua.
- Nopeasti muuttuva työelämä, tekoälyn nopea kehitys ja asiantuntijatyön vaativuuden kasvu edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä, johon on löydettävä entistä parempia kannusteita.

Perustelumme:

- Kulttuuri on itsessään arvokasta, mutta lisäksi se lisää tutkitusti käyttäjänsä hyvinvointia ja oppimismahdollisuuksia sekä työllistää ja luo liiketoimintaa – myös laajasti ympärilleen.
- Kulttuuri kannattelee, vaikuttaa ja tukee maamme henkistä kriisinkestävyttä ja huoltovarmuutta.
- Tekoäly on tullut osaksi työelämää ja muuttamassa rakenteellisesti asiantuntijatyötä. Teknologia on aina muuttanut työn tekemisen tapoja, mutta nyt uutta on monien arvioiden mukaan muutoksen nopeus. Mitä vaikutuksia tekoälyllä on eri ammattialojen työllisyyteen sekä koulutuksen ja työnteon sisältöihin? Vaarantaako tekoäly erityisesti nuorten työpaikkoja, mitä vaikutuksia tällä on ja miten tähän varaudutaan?

Kulttuuripalveluihin liittyviä mielipiteitä (%)

2025 (n=1026)

0 % 20 % 40 % 60 % 80 % 100 %

Kulttuuripalveluita on tuotettava tasapuolisesti eri ikä- ja väestöryhmille.

Hyvät kirjasto-, museo- ja kulttuuripalvelut ovat kotipaikkakunnalleni tärkeä elinvoimatekijä.

● Täysin samaa mieltä ● Jokseenkin samaa mieltä ● En osaa sanoa ● Jokseenkin eri mieltä ● Täysin eri mieltä

Lähde: Akavan Erityisalojen vaalitutkimus 2025: Kansalaisten käsitykset kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä julkisesta hallinnosta. Tutkimuksen toteutti Verian (ent. Kantar Public).

Humanistinen osaaminen voimavaraksi

Ratkaisumme:

- Hyödynnetään humanistista ja yleisemmin ihmistieteellistä osaamista ja asiantuntijuutta entistä monipuolisemmin työelämän ja päätöksenteon voimavarana teknis-taloudellisen osaamisen tukena ja rinnalla.
- Vahvistetaan ja nostetaan esille humanistisessa koulutuksessa sen vahvuuksia, kriittistä ja eettistä ajattelukykyä sekä kokonaisuuksien hallintaa, joiden merkitys nousee erityiseen arvoonsa tekoälymurroksen muuttaessa asiantuntijatyön rakennetta.
- Taataan maassamme laaja-alainen ja laadukas humanististen alojen tutkimuksen ja koulutuksen omavaraisuus.
- Ei tehdä humanististen alojen opetukseen tai tutkimukseen enää rahoitusleikkauksia. Resursseja tulee osin lisätä, jotta taataan koulutuksen jatkuvuus, saavutettavuus ja laatu.
- Otetaan koulutustarpeen ennakoinnissa huomioon sekä yksityisen että julkisen sektorin työvoima-

tarpeet. Työllistymisen lisäksi koulutustarvetta ennakoitaessa otetaan huomioon tutkintojen sivistyksellinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

- Täydennetään yliopistojen humanistisia opintoja monipuolista työllistymistä tukevilla sisällöillä.
- Kehitetään korkeakoulujen rahoitusmallia niin, että se huomio määrällisten mittareiden ohella paremmin laadun ja laaja-alaisesti eri koulutusalojen erityispiirteet.

Perustelumme:

- Suomi ja suomalainen työelämä tarvitsevat humanististen ja yleisemmin ihmistieteellisten alojen osaajia teknis-taloudellisen osaamisen rinnalle.
- Ihmistieteellinen asiantuntemus on välttämätöntä, kun etsitään syitä yhteiskunnallisiin muutoksiin ja ehkäistään, ennakoidaan ja ratkaistaan kansallisia tai kansainvälisiä kriisejä.

- Humanistit ovat avainasemassa esimerkiksi turvataessa sivistys- ja kansalaisyhteiskuntaa, kriisinkestävyyttä, kielellisiä ja muita ihmisoikeuksia, lukutaitoa ja medialukutaitoa tai eri väestönosien hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta.
- Humanististen koulutusalojen tuoma osaaminen ja sivistys ovat tärkeitä työelämässä menestymisen edellytyksiä useimmilla ammattialoilla. Esimerkiksi kansainvälisessä kaupassa, diplomatiassa, mediatyössä tai markkinoinnissa ei voi menestyä ilman kielellistä ja kulttuurista osaamista.
- Suomessa humanististen alojen osaamista ei tunnusteta eikä siten hyödynnetä riittävästi.
- Humanistisen koulutusalat ovat myös kärsineet rahoitusleikkauksista. Määrälliset tulostunnarit, esimerkiksi julkaisujen tai valmistuneiden määrä, eivät tunnista riittävästi ihmistieteellisen tutkimuksen hyötyjä ja vaikuttavuutta.

Kuva: iStock/Anastasia Akh

Hyvä hallinto Suomen menestystekijäksi

Ratkaisumme:

- Lisätään kansallista ymmärrystä siitä, että hyvä julkinen hallinto on maamme korvaamaton kilpailuetu ja kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun edellytys. Julkishallinnon toimivuus luo kilpailukykyisen ja vakaan toimintaympäristön myös yrityksille.
- Parannetaan hallinnon avoimuutta ja pidetään kiinni hallinnon riippumattomuudesta. Tehdään hallinto- ja julkisuuslakeihin näitä hyvän hallinnon edellytyksiä koskevat velvoittavammat kirjaukset ja huolehditaan riittävästä resursoinnista niiden toteutumiseksi.
- Arvioidaan kriittisesti julkisen hallinnon ja järjestöjen rahoitukseen tehtyjen leikkausten vaikutukset ja toteutetaan tarvittavat korjaustoimet.
- Varmistetaan, että julkisen hallinnolla on edellytykset huolehtia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Panostetaan terveysongelmia ja syrjäytymistä ehkäisevään työhön ja varmistetaan sen riittävä rahoitus.
- Resursoidaan julkinen hallinto ja palvelutuotanto riittävästi korkeakoulutetuin asiantuntijavoimin. Valtiolla tulee olla erityinen velvollisuus noudattaa muutoksissa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja vastuullista johtamista.
- Panostetaan lisää julkishallinnon strategiseen johtamiseen ja viestintään sekä ammattimaisiin hallinnon tukipalveluihin. Näin taataan, että julkinen hallinto toimii avoimesti ja vaikuttavasti hyvän hallinnon periaattein. Resursoidaan julkisen hallinnon viestintää ja kielellisiä palveluja niin, että julkiset palvelut ovat avoimesti, vaikuttavasti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa.

- Panostetaan julkisen hallinnon kriisiviestintään. Kriisiviestinnän osaaminen on keskeinen osa kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä. Julkishallinnon avoimuudella rakennetaan kansallista luottamusta viranomaisiin ja päätöksentekoa kohtaan. Poliittisen viestinnän ja viranomaisviestinnän roolit on pidettävä selkeinä, jotta kansalaisten luottamus säilyy.

Perustelumme:

- Julkishallinto luo perustan kansalaisten ja yritysten toiminnalle. Ilman hyvää hallintoa suomalainen yhteiskunta ei toimisi eivätkä poliittisten päättäjien säätämiä lakeja pantaisi täytäntöön.
- Avoin ja luotettava hallinto on kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun edellytys. Ammattimainen viestintä sekä kielellisten oikeuksien huomioiminen luovat polun tasa-arvoisiin julkisiin palveluihin.
- Elämme markkinataloudessa, jossa viranomaisten erityisenä tehtävänä on ottaa huomioon kansalaisten oikeudet ja yleinen etu. Markkinoiden ylilyöntien välttämiseksi tarvitaan riippumatonta tutkimusta sekä lupa- ja valvontaviranomaisia.

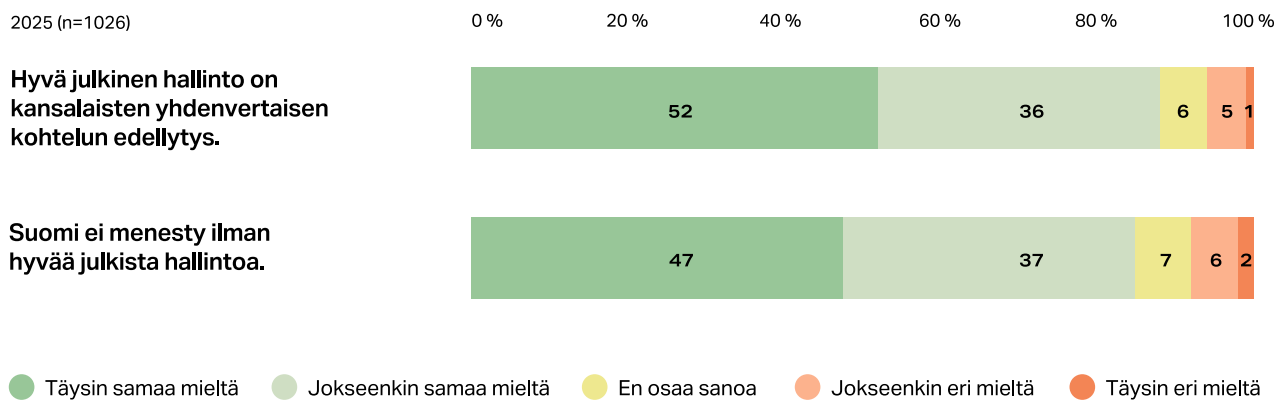
- Poikkeusaikoina luottamus julkisen sektorin toimintakykyyn punnitaan. Suomalainen voi luottaa siihen, että vaikkapa valtion puolustus-, raja-, maahanmuutto- ja tai oikeusviranomaiset tekevät työtään tilanteessa kuin tilanteessa asiantuntevasti ja riippumattomasti.

- Kansalaiset arvostavat tutkitusti hyvää hallintoa ja nimeävät hyvän hallinnon tunnusmerkeiksi erityisesti seuraavat: lainmukaisuus, asiantuntemus ja osaaminen, avoimuus ja kansalaisten kuuleminen, riippumattomuus, ymmärrettävyys, tarkoituksenmukaisuus sekä yhdenvertaisuus. Entistä useampi pitää erittäin merkittävänä hallinnon riippumattomuutta ja ymmärrettävyyttä sekä valmistelun nopeutta.

(Akavan Erityisalojen vaalitutkimus 2025: Kansalaisten käsitykset kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä julkisesta hallinnosta. Tutkimuksen toteutti Verian (ent. Kantar Public).

- Terveysongelmia ja syrjäytymistä ehkäisevä työ on yhteiskunnalle huomattavasti edullisempaa kuin ongelmien korjaaminen jälkikäteen. Liikunnan ja nuorisotyön avulla tuetaan väestön toimintakykyä ja nuorten kiinnittymistä yhteiskuntaan. Ennaltaehkäisevä suun terveydenhuolto tuottaa terveyttä ja kustannussäästöjä.

Mielipiteitä julkisen hallinnon merkityksestä (%)

Lähde: Akavan Erityisalojen vaalitutkimus 2025: Kansalaisten käsitykset kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista sekä julkisesta hallinnosta. Tutkimuksen toteutti Verian (ent. Kantar Public).

Työelämä ihmisen ehdoilla.

Painopaikka: PunaMusta Oy, 2026